

วารสารสัตวศาสตร์แห่งประเทศไทย Thai Journal of Animal Science

ปีที่ 1 ฉบับพิเศษ 2 • มกราคม-เมษายน 2557

การประชุมวิชาการสัตวศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 3
The 3rd National Animal Science Conference of Thailand, 2014
(NASCoT 2014)

“ปศุสัตว์ไทยไร้พรมแดน”
“Regional livestock beyond the border”

THAI JOURNAL
OF ANIMAL
SCIENCE

กองวิจัยและพัฒนาสัตวศาสตร์และโรคสัตว์ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
สำนักพิมพ์ คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ISSN 2351-0188

กรมประมง

ฝ่ายสนับสนุนการวิจัยพัฒนา
งานพัฒนาวิทยาศาสตร์และ
(ศวทช.) รหัสโครงการ P-10-
ผลการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ธารณสุข (2555). *HSRI Forum: ภา
ปฏิชีวนะวิกฤตและทางออกของ
1(1): 3-6.*

Jam, S., Bhumibhamon, T.,
n, P. and Anan, P. (2009)
and Antimicrobial Drug
e of *Salmonella* Isolated from
f Chicken meat in Southern
Thai-NIAH Journal: 2(1): 27-37.

การเปรียบเทียบสถานภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร ผู้เลี้ยงรายย่อยในจังหวัดพิษณุโลก

A Comparative Situation on Beef Cattle Production of Small Scale Farmers in Phitsanulok Province

สุภาวดี แหยมคง¹ และ นรkamol เล่าห์รอดพันธ์¹
Suphawadee Yaemkong¹ and Norakamol Laorodphan¹

Abstract: The main purpose of the study was to compare situation of beef cattle production of small scale farmers from 71 farms of Amphor Chat Trakan and Wat Bot in Phitsanulok Province during 1-30 January 2014. The purposive sample used in this study by questionnaire form and was analyzed using a linear model that considered all factors as fixed effects. Least squares means for subclasses of each factor were estimated and compared using t-tests. Results showed that experience, number of cattle and revenue of beef cattle production were difference for Amphor Chat Trakan and Wat Bot ($P < 0.01$), except for age of farmer ($P > 0.05$). Considering in each location found that farmers in Amphor Chat Trakan were higher experience of beef farmers, number of cattle and revenue of beef cattle production than Amphor Wat Bot, except for age of farmer. These results implied that beef cattle production in different location, require the different strategy to solve and prevent the problem.

Keywords: Situation, beef cattle, production farmers

¹ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จ. พิษณุโลก 65000

¹ Faculty of Food and Agricultural Technology, Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok 65000, Thailand
Corresponding Author, E-mail: suphayaku@hotmail.com

บทคัดย่อ: การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสถานภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงรายย่อย จำนวน 71 ราย ในพื้นที่อำเภอชาติตระการและอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ในระหว่าง วันที่ 1-30 มกราคม พ.ศ. 2557 จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโมเดลทางสถิติเชิงเส้นตรง โดยการพิจารณาแต่ละปัจจัยเป็นปัจจัยกำหนด ค่าเฉลี่ยแบบสี่สแควร์ สำหรับกลุ่มย่อยในแต่ละปัจจัยถูกประมาณค่า และนำมาเปรียบเทียบนัยสำคัญด้วยวิธี t-test ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพ จำนวนโคเนื้อ และรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อของเกษตรกรมีความแตกต่างกันในพื้นที่อำเภอชาติตระการและอำเภอวัดโบสถ์ ($P < 0.01$) ยกเว้นอายุของเกษตรกร ($P > 0.05$) เมื่อพิจารณาในแต่ละพื้นที่พบว่า เกษตรกรในอำเภอชาติตระการมีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพในการเลี้ยงโคเนื้อ จำนวนโคเนื้อ และรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อมากกว่าเกษตรกรในอำเภอวัดโบสถ์ ยกเว้นอายุของเกษตรกร ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้บ่งชี้ว่า การเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ตั้งที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่แตกต่างกันตามไปด้วย

คำสำคัญ: สถานภาพ การผลิตโคเนื้อ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

คำนำ

โคเนื้อ เป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศไทย เนื่องจากเป็นอาหารของมนุษย์ และมีคุณประโยชน์ต่อเกษตรกรที่เลี้ยงไว้เพื่อใช้แรงงาน ซึ่งในอดีตการเลี้ยงโคมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้งานในการเกษตรเป็นหลัก แต่ปัจจุบันมีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรมากขึ้น ทำให้การใช้แรงงานโคลดน้อยลง ประกอบกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อที่ผ่านมายังประสบปัญหา เนื่องจากนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาโคเนื้อขาดความต่อเนื่อง เมื่อเปลี่ยนรัฐบาลนโยบายก็เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกษตรกรทำให้เกษตรกรหันไปประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้ดีกว่า และเห็นผลเร็วกว่า ทำให้จำนวนโคเนื้อลดลงอย่างต่อเนื่อง (กรมปศุสัตว์, 2557) ตลอดจนสถานภาพการผลิตของโคเนื้อเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และในแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้นการเปรียบเทียบสถานภาพการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลก จะทำให้ทราบถึงข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการวางแผน เพื่อพิจารณาแก้ไขสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพของการผลิตโคเนื้อของ

เกษตรกร ให้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีกำไรมากขึ้น

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ กลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ อำเภอชาติตระการ จำนวน 30 คน และอำเภอวัดโบสถ์จำนวน 41 คน โดยทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในระหว่างวันที่ 1-30 มกราคม พ.ศ. 2557 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้มาจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วยคำถามให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ 2 อำเภอ ในจังหวัดพิษณุโลก เลือกตอบตามตัวเลือกที่เสนอให้ ซึ่งชุดคำถามที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย (1) ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร (2) ข้อมูลสถานภาพการผลิตโค และ (3) ทศนคติของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ สำหรับปัจจัยที่ศึกษาประกอบด้วย อายุ ประสิทธิภาพ จำนวนโคเนื้อ และรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อ ถูกนำมาจำแนกลักษณะตามอำเภอชาติตระการ และอำเภอวัดโบสถ์ เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง จากนั้นนำไปจัดกลุ่มและให้รหัสสำหรับการแปลความหมายด้วยโปรแกรม Microsoft Excel 2007

และ
พร
มาต
ศึก
ภาพ
โมเด
อายุ
จำ
200
ของ
เปรี
วิธี t

ใน
(70
การ
ปร
ปริ
มี
กา

F

ของเกษตรกรผู้เลี้ยงรายย่อย
ระหว่าง วันที่ 1-30 มกราคม
ข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมา
แต่ ค่าเฉลี่ยแบบสี่สแควร์
t-test ผลการศึกษาพบว่า
แตกต่างกันในพื้นที่อำเภอชาติ
พิหารณาในแต่ละพื้นที่พบว่า
โคเนื้อ และรายได้จากการ
เช่าครั้งนี้บอกเป็นนัยว่า การ
และป้องกันปัญหาที่แตกต่าง

การผลิตที่ต่ำ ซึ่งจะช่วยให้
และวิธีการ

การศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มของ
จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ อำเภอ
น และอำเภอวัดโบสถ์ จำนวน
เฉพาะเจาะจง (Purposive
นที่ 1-30 มกราคม พ.ศ. 2557
ครั้งนี้ได้มาจากแบบสอบถาม
อปด้วยคำถามให้เกษตรกรผู้
นจังหวัดพิษณุโลก เลือกตอบ
ซึ่งชุดคำถามที่ใช้ในการศึกษา
พื้นฐานของเกษตรกร (2) ข้อมูล
และ (3)ทัศนคติของเกษตรกรผู้
ยที่ทำศึกษาประกอบด้วย อายุ
โคเนื้อ และรายได้จากการ
มาจำแนกลักษณะตามอำเภอ
อวัดโบสถ์ เมื่อได้ข้อมูลจาก
วสอบสวนความสมบูรณ์และความ
จัดกลุ่มและให้รหัสสำหรับการ
โปรแกรม Microsoft Excel 2007

และข้อมูลทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติเชิง
พรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และข้อมูลที่ได้ถูกนำมา
ศึกษาโครงสร้างและการกระจายตัวของข้อมูลใน
ภาพรวม ลักษณะที่ทำการศึกษานำมาวิเคราะห์ด้วย
โมเดลทางสถิติเชิงเส้นตรงที่พิจารณาแต่ละปัจจัย ได้แก่
อายุ ประสบการณ์ จำนวนโคเนื้อ และรายได้จากการ
จำหน่ายโคเนื้อเป็นปัจจัยกำหนด (fixed effect) (SAS,
2003) ค่าเฉลี่ยแบบสี่สแควร์ของอำเภอในแต่ละระดับ
ของปัจจัยที่พิจารณาถูกคำนวณค่า และถูกนำมา
เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางสถิติด้วย
วิธี t-test โดย GLM procedure ในโปรแกรม SAS

ผลการศึกษาและวิจารณ์

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่
ในพื้นที่อำเภอชาติตระการและวัดโบสถ์เป็นเพศชาย
(70.42%) มากกว่าเพศหญิง (29.58%) และสำเร็จ
การศึกษาในระดับประถมศึกษา (72.86%) รองมา คือ
ประถมศึกษา (18.57%) ไม่ได้เรียน (5.71%) และ
ปริญญาตรี (2.86%) ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่
มีการจ้างแรงงานในการผลิตโคเนื้อ (98.57%) และมี
การจ้างแรงงาน (1.43%) และมีพื้นที่ในการเลี้ยงโคเนื้อ

เป็นของตนเอง (89.86%) รองมา คือ เป็นพื้นที่เช่า
(5.80%) และ ทั้งเป็นของตนเองและเช่า (4.35%)
ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ณรงค์มล
(2550); เชาวลิต (2555); สุภาวดี และคณะ (2555);
Suppadit *et al.* (2006) และ Lambertz *et al.* (2012)
เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานภาพการผลิตโค
เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อรายย่อยในอำเภอชาติ
ตระการและวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ตามปัจจัย
ต่างๆ พบว่าปัจจัยของอายุเกษตรกรไม่มีความแตกต่าง
กันในอำเภอชาติตระการและวัดโบสถ์ ($P > 0.05$) เมื่อ
พิจารณาในแต่ละอำเภอพบว่า เกษตรกรในอำเภอวัด
โบสถ์ (53.34 ± 1.64 ปี) มีอายุเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกร
ในอำเภอชาติตระการ (53.34 ± 1.64 ปี) ตรงข้ามกับ
ปัจจัยประสบการณ์ จำนวนโคเนื้อ และรายได้จากการ
จำหน่ายโคเนื้อของเกษตรกร พบว่ามีความแตกต่างกัน
ในอำเภอชาติตระการและวัดโบสถ์ ($P < 0.01$) ซึ่งเมื่อ
พิจารณาในแต่ละอำเภอพบว่า เกษตรกรในอำเภอชาติ
ตระการ มีประสบการณ์ (15.07 ± 0.56 และ $5.48 \pm$
 0.51 ปี) จำนวนโคเนื้อ (22.83 ± 2.47 และ $10.02 \pm$
 2.12 ตัว) และรายได้ ($134,166.70 \pm 10,049.78$ บาท
และ $64,422.73 \pm 12,202.72$) เฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรใน
อำเภอวัดโบสถ์ (ภาพที่ 1) จากการที่เกษตรกรใน
อำเภอชาติตระการมีประสบการณ์ จำนวนโคเนื้อ

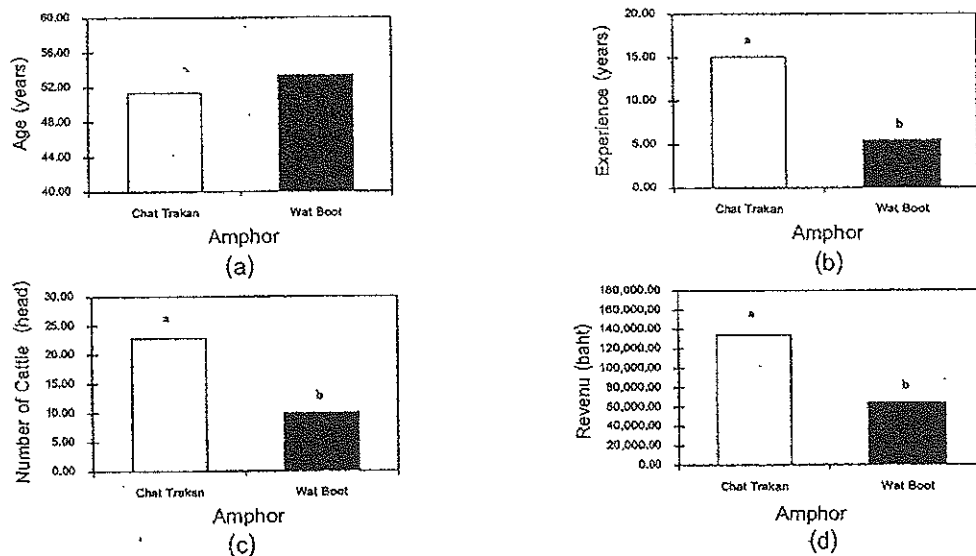

Figure 1 Least squares means for age (a), experience (b), number of cattle (c) and revenue by location. Different letters above bars indicate significant difference ($P < 0.01$).

และรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อของเกษตรกรสูงกว่าเกษตรกรในอำเภอวัดโบสถ์ เนื่องจากเกษตรกรในอำเภอชาติตระการนั้น มีพื้นที่ในการเลี้ยงโคเนื้อเป็นของตนเอง (100%) ซึ่งมากกว่าอำเภอวัดโบสถ์ (83%) และเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงแม่โคพันธุ์ไว้ขยายพันธุ์ ทำให้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนในการเลี้ยงโคเนื้อ จึงเป็นเหตุจูงใจทำให้เกษตรกรมีจำนวนการเลี้ยงโคเนื้อและรายได้ที่มากกว่าเกษตรกรในอำเภอวัดโบสถ์ดังกล่าว

สรุป

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในอำเภอชาติตระการและวัดโบสถ์ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อ จำนวนโคเนื้อ และรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อแตกต่างกัน ($P < 0.01$) ยกเว้นอายุของเกษตรกร ($P > 0.05$) โดยเกษตรกรในอำเภอชาติตระการมีค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อ จำนวนโคเนื้อ และรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อมากกว่าเกษตรกรในอำเภอวัดโบสถ์ ยกเว้นอายุของเกษตรกร ผลการศึกษาค้างนี้บ่งบอกเป็นนัยว่า การผลิตโคเนื้อของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ที่ตั้งที่แตกต่างกัน ย่อมต้องการแนวทางการแก้ไขปัญหในเรื่องการเลี้ยงโคเนื้อที่แตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 2557 และคณะผู้วิจัยขอขอบคุณเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในอำเภอชาติตระการและวัดโบสถ์ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. 2557. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโคเนื้อ ปี 2555-2559. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.

ชวลิต แก่นแก้ว. 2555. การผลิตลูกโคเพื่อเข้าขุนโดยเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์กรป.กลาง โพนยางคำ จำกัด. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาสัตวศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

ณกรมล เลาห์รอดพันธ์. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตโคเนื้อที่มีคุณภาพในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุภาวดี ไหมมคง จามจุรี อินทนะ กษิติ์ เดช พรมสัมชำ มัทนียา สารกุล และ ศกร คุณวุฒิฤทธิณ. 2555. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ในการผลิตโคเนื้อของเกษตรกรรายย่อย ตำบลบ้านดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก. วารสารเกษตรนเรศวร 14 (2): 93-100.

Lambertz, C., C. Chaikong, J. Maxa, E. Schlechtb and M. Gauily. 2012. Characteristics, socioeconomic benefits and household livelihoods of beef buffalo and beef cattle farming in Northeast Thailand. Journal of Agriculture and Rural Development in the Tropics and Subtropics 113(2): 155-164. SAS, 2003. SAS OnlineDoc 9.1.3. SAS Institute Inc., Cary, NC, USA.

Suppadit, T., N. Phumkokrak and P. Pongsuk. 2006. Adoption of Good Agricultural Practices for Beef Cattle Farming of Beef Cattle - Raising Farmers in Tambon Hindard, Dan Khunthod District, Nakhonratchasima Province, Thailand. KMITL Science and Technology Journal 6(2): 67-73.